

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELNIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN.
ELŐFIZETÉSI ÁR ERRE AZ ÉVRE 25 LEU.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
AZ „E. G. E.” AGRÁR SZAKOSZTÁLYÁNAK TAGJAINYEN KAPJÁK.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10. SZÁM.

Földreform Magyarországon.

A földreform Magyarországon az aktuális kérdések egyik legfontosabbika. A földreform kérdésében Rubinek Gyula és nagyatádi Szabó István javaslatai állanak előtérben.

Rubinek tervezete nem szabadítja rá a földre az embereket, csak a földet szabadítja fel, megszerezhetővé teszi a földmives nép számára, sőt szociális szempontból támogatja is a földszerzést, de hogy kinek mennyi jusson, nem köti számhatárhoz, nem húzza az országot egy kaptafára, hanem az eldarabolás és a juttatás mértékét a helyi viszonyokra és a felvevő képességre tekintve, józan birói mérlegelés tárgyává teszi és a lebonyolítást lehetőleg magánmegegyezésre bizza.

Nagyatádi Szabó István hivatalból kívánta megindítani a földosztást az ország minden községében, törvényben gyökerező jogokat kreál és minden birtok 500 holdan felüli részét feloszthatóvá kívánta tenni 500 holdas birtokmaximumot állapítván meg.

Az első javaslat a fejlődést képviseli, a törvényt alkalmazó józan belátásnak módot ad arra, hogy a birtok eldarabolás mérve az egészséges birtokmegosztás és a termelés védelmében kívánatos határok között mozogjon, a másik javaslat ugrászerűen, egyszerre törpebirtokok hazájává tette volna az országot és kétségtelenül a termelés katasztrófájával.

A Rubinek és a nagyatádi Szabó javaslatai között levő ellentéteket sikerült összegezteni. — Rubinek-féle tervezet iránya, alapelvei érintetlenül maradtak, nagyatádi Szabó tervezete alapján pedig az egyes részletek módosultak és ki egészültek.

A Rubinek-féle tervezeten keresztül vitt módosítás felsorolja, hogy kinek milyen sorrendben és mely nagyságban lehet földet juttatni, ha evégből elég föld áll rendelkezésre, annak hangsúlyozása mellett, hogy *földre a törvény alapján senkinek sincs követelési joga*. E szerint föld *juttatható*: 1. hadi rokkantoknak, hadiözvegyeknek, hadiárvának, családonkint házhely 600 □-ölig és esetleg három kat. holdig egyéb föld; 2. a földnélkülieknek családonként legfeljebb 3 holdig; 3. törpebirtokosoknak megegyeszer annyi, mint amennyi földjük van, de földbirtokuk legfeljebb 10 hold lehet; 4. közalkalmazottaknak és kisiparosoknak családonként legfeljebb egy kat. hold; 5. nyugdíjazott köztisztviselőknek és katonáknak a végkielégítés, illetve a nyugdíja megváltási tőkéjével felérő terület; 6. a közös legelő céljaira nélkülözhetetlenül szükséges terület; 7. mintagazdaságok

és középbirtokok alakításához szükséges terület. A szabadkézből, árverésen vagy az elővásárlás jogán megszerzett ingatlanokból azonban az állam egyeseknek a gazdasági célszerűséghez képest nagyobb ingatlanokat is juttathat.

A földreformról szóló törvényjavaslatból az erdőt minden vonatkozásban kikapcsolták. Az eljárásra nézve annyiban történt módosítás, hogy a kisajátítás ügyében eljáró tárgyaló bizottság vezetőjét a táblai elnökök által összeállított birói listából jelöli ki az Orsz. Földbirtokrendező Biróság. A határozat ellen pedig közérdekből is lehet felelkezni.

A két sokat vitatott javaslat tehát az ország érdekében megbékült. Mint-hogy a fentti változtatásokkal a Rubinek-féle javaslat fennmaradt, annak kivonatát szükségesnek tartjuk megismertetni. Ez pedig az alábbi fejezetek alatt a következőket tartalmazza:

Országos Földbirtokrendező Biróság.

A magyar földbirtok megosztását az ország egyetemes érdeke szerint szabályozó állami tevékenység vezetésére és irányítására különleges országos bíróságot kell alakítani. A bíróság neve: Országos Földbirtokrendező Biróság; székhelye: Budapest.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság áll: elnökből, másodelnökből, három tanácselnökből, ezenfelül harmincöt tagból és ugyanannyi póttagból.

Tagokat kijelöl: 1. a m. kir. Kuria és a m. kir. közigazgatási bíróság nyolc-nyolc rendes és nyolc nyolc póttagot; 2. az Országos Mezőgazdasági Kamara tagjai sorából tíz rendes és tíz póttagot; 3. a Magyar Földhitelintézetnek Országos Szövetsége, az Országos Központi Hitelszövetkezet és a Pénzügyi Központ egy-egy rendes és egy-egy póttagot; 4. a belügyminiszter, a földművelésügyi miniszter, a honvédelmi miniszter, az igazságügy miniszter, a kiscgazda miniszter és a pénzügy miniszter egy-egy rendes és egy-egy póttagot.

Az elnök, másodelnök és tanácselnökök kinevezése élethossziglanra szól. Maga a bíróság pedig úgy alakul, hogy évenként a tagok és a póttagok egyötöd-egyötöd része sorshuzás útján kilép. Az ekként kilépő tag újból kijelölhető és kinevezhető.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság vagy teljes ülésében vagy az egyes osztályok ülésében hoz határozatot. Az egyes osztályok tagjai között legalább három biró, két gazda és egy pénzügyi képviselő legyen. Az Orsz. Földbirtokrendező Biróság a földbirtokpolitikát érintő kérdésekben a földművelésügyi minisztertől felvilágosítást kérhet és neki előterjesztést is tehet. A földművelésügyi miniszter köteles a kért felvilágosítást megadni, az előterjesztést

tárgyalni, az eredményt vagy akadályokat a tanácscsal közölni.

Az elővásárlási jog.

Az államot földbirtokpolitikai célokra minden mezőgazdasági ingatlan elidegenítése esetében elővásárlási jog illeti.

Elővásárlási jognak nincs helye: 1. ha az ingatlan község (város) belterületén fekszik; 2. ha a felek egyike a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége vagy az Országos Központi Hitelszövetkezet; 3. ha az elidegenítő és a szerzőfél egymásnak egyenes ágon rokonai, unokatestvérnél (testvérek gyermekeinél) nem távolabbi oldalrokonai vagy pedig törvényes házastársak; 4. ha a megszerzett ingatlan a szerző fél egyéb mezőgazdasági ingatlanával együtt az ötven kataszteri holdat meg nem haladja.

Az elővásárlási jogot az Orsz. Földbirtokrendező Biróság hozzájárulásával a földművelésügyi miniszter gyakorolja, aki a jog gyakorlását ugyancsak az említett hozzájárulásával esetről-esetre átengedheti a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségének, vagy az Országos Központi Hitelszövetkezeteknek vagy kellő ellenőrzés alatt álló más megfelelő szervezetnek.

Az elővásárlás létrejön azok alatt a feltételek alatt, amelyeket az ingatlan elidegenítéséről szóló eredeti szerződés foglal magában.

Az elővásárlásról szóló rendelkezések megfelelő alkalmazást nyernek csere, ajándékozás, árverés vagy csődben való értékesítés esetében is.

A megváltási jog.

Ha a birtokpolitikai célokra alkalmas ingatlanok szabadkézből, árverésen vagy elővásárlás útján ott, ahol reájuk közérdekből éppen szükség van, meg nem szerezhetők, az állam a szükséges mezőgazdasági ingatlanokat az Országos Földbirtokrendező Biróság határozata alapján a jelen törvényben szabályozott megváltás útján is megszerezheti.

Az állam megváltás útján elsősorban azt a mezőgazdasági ingatlant szerezheti meg, a melyet élők közötti jogügylettel vagy árverésen 1914. évi július hó 28. napja és a jelen törvény életbelépésének napja közt lefolyt időben idegenítettek el. Ezekre az ingatlanokra nézve sincs helye a megváltásnak, ha olyan körülmények forognak fenn, amelyek miatt az elővásárlási jogot sem lehetett volna gyakorolni.

Az állam megváltás útján megszerezhet bármely nagybirtok mezőgazdasági művelésre alkalmas földjéből is annyit, amennyinek megváltása az Országos Földbirtokrendező Biróság megállapítása szerint a nagybirtok meg nem váltott részein az okszerű gazdálkodást nem gátolja.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság a megváltási eljárás lefolyása nélkül előre is megállapíthatja, hogy valamely nagybirtok mező-

gazdasági művelésre alkalmas területéből az állam a jelen törvény alapján megváltás útján mennyit szerezhetne meg. Az előzetes megállapítás alapján a Bíróság felhívja a nagybirtokost, hogy a birtokos indokolt óhajátának lehető figyelembevételével megjelölt területeket a jelen törvényben meghatározott célokra magánúton idegenítse el.

Az Országos Földbirtokrendező Bíróság kivételesen megengedheti, hogy az állam részben vagy egészben megválthasson olyan mezőgazdasági közép- vagy kisbirtokot is, amely ennek a törvénynek céljára megfelel, feltéve, hogy a birtok korlátozott forgalmu vagy hogy a jelen törvény életbe lépése előtt 30 éven belül cserélt élők közötti jogügylettel gazdát.

Az Országos Földbirtokrendező Bíróság megengedheti, hogy az állam a házhelyek céljára szükséges területeket megváltás útján, az előbbi §-ok korlátaiktól eltekintve, szerezhesse meg. Ily engedély azonban csak akkor adható, ha megállapítása szerint valahol a sürgető lakás-szükség kielégítése végett másként nem lehetne a helyi viszonyoknak megfelelő nagyságu, de 600 négyszögölnél nem nagyobb házhelyeket, habár esetleg nem is közvetlenül a községi belsőségek mellett, kihasználni. (Folyt. köv.)

Milliók pusztulása.

Átlagban jó, helyenként igen jó gyümölcs-termésre van kilátásunk. Sok évszázados pomológiai tapasztalataink és jártasságunk áldásaként gyümölcstermelésünk olyan fokon áll, hogy még féltérés idején is jelentős mennyiség jutott kivitelre. A belfogyasztás szükségletén felüli mennyiséget az idén alacsonyan értékelve legalább tízezer vagonra, hatvanezer tonnára becsülhetjük. Középtálgban 50 leuval számítva, gyümölcs termelésünk fölös mennyiségének értéke 30 millió leut tesz ki.

Részint a határok elzártsága, a szabad kereskedelem korlátozása, főként pedig vasúti kocsi és mozdony hiány miatt alapos kilátásunk van rá, hogy ez az igen alacsonyan 30 millióra értékelt termény megsemmisül.

Erdély égetően fontos közgazdasági kérdése, hogy ez a kár lehetőleg már az idén meggátoltassék, jövőre pedig az e fajta veszedelemnek eléje véteessék. Evégből az államnak kell elsősorban sorompóba lépnie a kivitel megszervezésével.

Kétségtelen, hogy a feladat megoldása nem oly egyszerű, mint a hogyan így odavetve elgondoljuk. A termelők nyilvántartása, a termés-eredmények pontos adatainak gyűjtése, a termények lelkiismeretes osztályozása, a gondos csomagolás, a megfelelő szállító eszközökön való gyors továbbítás, a külföldi piacokon aukciók rendezése, vevőkörök biztosítása olyan nagy kiterjedésű feladatok, a melyet csak alapos kereskedelmi készséggel bíró, kiválóan ügyelgő szervező erő oldhat meg sikeresen.

Főlegesen talán mondanunk, hogy néhány kivételi engedély megadásával, a melyekről lehet hallanunk, — a gyümölcs export kérdését nem látjuk megoldottnak. Az ilyen szervezeten konjunktúrális próbálkozás sokszor többet árt, mint használ.

A kivitel megszervezésével gyümölcs-értékesítésünknek csupán egyik ága van megoldva. Szállításra nem alkalmas, nem elsőrendű az állati gyümölcsünk értékesítése éppen olyan

fontos közgazdasági érdek volna. Am tudtommal Erdélyben csak kétszámavachető gyümölcs-konzervgyár van: a most alakult besztercei és a dévai. Hogy előbbi működik-e már és utóbbi üzemben van-e még — a póstai mizériák miatt nem sikerült meg tudnom. Azt azonban tudom, hogy a régebben szorgosan serénykedő párezer gyümölcs-szesz főzőüzből most már alig egy néhány maradt meg egész Erdélyben. Alma-bor és alma-ecet készítésünk mennyisége számot nem tevő értéket képvisel.

Nos hát, ha azt akarjuk, hogy gyümölcs-termelésünk nagy hányada ne váljon a setések elé dobott hulladékká, ha meg akarjuk menteni Erdélynek azt a sok milliót, mely manap veszendőbe megy, a gyümölcs kivitel megszervezése mellett gondoskodnunk kell a gyümölcs termés feldolgozásának intézményes biztosításáról.

Nézetem szerint e téren az állam tenni-valója már kevesebb, mint a termelőké. Míg az export megszervezéséhez az állami igazgatásnak az egész területre kiterjedő közreműködésére, a gazdasági, kereskedelmi, pénzügyi és közszállítási politika harmonikus kooperálására van szükség, a feldolgozás kérdése a termelőgazdák céltudatos munkásságára vár.

Fekete-Nagy Béla.

Az állatok levágásának korlátozása.

A gazdák tevékenységére és termelésére mindenkor az volt a jelszó, hogy sokat, jót és lehetőleg olcsón kell termelni.

Voltak időszakok, melyekben ezek a jelszavak annyira valóra váltak, hogy a mezőgazdasági termények és a piacra szánt állatok megfelelő értékesítése nagy gondot okozott a gazdáknak, annyira, hogy egyes termények és állatfajok termelését, tenyésztését csökkenteni kellett.

Ezek az időszakok azonban belátható időn belül nem térnek hozzánk vissza, mert a túltermelés feltételeit elsöpörte az a nagy vihar, melynek rombolásai miatt a nemzetek nagy tömegei világszerte aggódva tekintenek a közel jövőbe.

És ez az aggodalom valóban indokolt, mert a termelés minden ágában nagy a visszaesés, nagy a hiány és még jeleit sem észleljük a jobb belátásnak, a termelő képesség fokozásának, a produktív munkára való készségnek, vagy ezek lehetőségének.

Ha ezt emlegetjük, a termelők nagyobb része így felel: „nincs meg hozzá az alap, nincs bizonyosság. Aki szánt, nem tudja ki veti barázdába a magot; aki vet, nem tudja ki fog aratni a megmivelt és bevetett területeken; aki állatot tenyészt, nem tudja mikor és hogyan fogja értékesíteni feleslegét; tehát miért küzdjünk, miért törjük magunkat?”

Igy gondolkodik és így beszél a termelők nagyobb része. A közhangulat ilyen irányu megnyilatkozása és terjedése mellett lehet-e remélni a több termelésre való törekvés lehatható fokozódását? Lehet-e gondolni arra, hogy a termelő a nagyobb befektetést igénylő belterjességre törekedjék akkor, mikor az időjárás által is nagyban befolyásolt eredmény esélyeit a mai zilált állapotok, lopások, kártételek, határt nem ismerő munkabérek, növényi és állati betegségek, (melyek ellen a védekezés anyag és munkás hiányában szinte lehetetlen) rekvirá-

lások, kényszer árszabályok stb. stb., eddig el sem képzelt módon és arányban hatványozzák.

A közelmúlt eseményei a bürokratikus testületekben azt a hitet erősítették meg, hogy kényszerítő eszközökkel mindent el lehet érni, minden hézagot át lehet hidalni és a legellen-tétebb érdekeket is ellehet rendezni.

Hát hiszen igaz, hogy így is ellehet egyet s mászt igazítani, de mindent nem. Már pedig a többtermelés kérdése a társadalom minden rétegének életbevágó ügye, amelyet ma csak ideig-óráig lehet — de egyáltalán nem tanácsos — kockázatos kísérletek tárgyává tenni.

Kockázatos kísérletek alatt pedig azokat a rendszertelenül, ötletszerűen tett intézkedéseket kell értenünk, amelyek egy jól átgondolt és minden részletében felkarolt közgazdasági rendszer kiegészítőjeként helyénvalók lennének és a kívánt eredmény megvalósítását elősegítenék, de magukban véve, a hozzájuk tartozó alapintézkedések nélkül többet ártanak az ügynek, mint amennyit az egész keretbe beillesztve is használhatnának.

A törvényekhez és rendeletekhez azonban, akár megfelelő keretben jönnek ezek alkalmazásba, akár nem, mindenkinek alkalmazkodni kell. Az alkalmazkodás első feltétele pedig az, hogy ismerjük azokat a szabályokat, amelyekhez igazodni akarunk.

A gazdákat illetőleg ilyen intézkedések foglalkoztatják újabban a 2538—1920. sz. törvénycikk 9, 10, 11 és 13-ik szakaszaiban és a földmiveltésügyi minisztérium 3885—1920. sz. rendeletében, melyeket a következőkben ismertettünk:

A 2538. sz. törvénycikk 9-ik szakasza a következőket rendel: Levágás céljára *vásárolható* és *rekvirálható* — a) 12 évesen felüli tehének, továbbá melyek 2 évig meddők voltak és munkaképtelen lovak; b) alaki hibák és előre haladott kor miatti tenyésztésre alkalmatlan bikák; c) fogatlan juhok és kecskék; d) bárányok és gidók a földm. minisztérium állattenyésztési igazgatósága részéről esetről-esetre megállapítandó korlátozásokon belül; e) egy éven felüli teljesen felhízalt sertések és egy évig meddőségben maradt kocák; f) alakilag kifogásolható idős sertéskanok.

10-ik szakasz. Levágás céljára a 9-ik szakasz „a—f” pontjaiban felsorolt állatok vételét és eladását az illetékes *állami állatorvos engedélyezheti*.

11-ik szakasz. Állatok vágása csakis vágóhidon (vágóhelyen) történhetik. Az „a—f” pontokban nem foglalt állatok levágását az illetékes hatóságok és közegek eltüntetési kötelesek s egyidejűleg intézkedniük kell, hogy a tilalom ellenére levágott állatok hús a község javára elkoboztassék. Községekben az előljárásságok feyelmi felelősség mellett az ellenőrzést szigoruan foganatosítani tartoznak.

A 9 és 10. szakaszokba ütköző kihágások az állatok egyidejű elkobozása mellett: 1 drb juhért 200—400, 1 drb sertésért 400—1500, 1 drb ökör, tehén bika, ló, vagy fiatal állat levágatása esetén 3000—10.000 leu-ig terjedő pénzbüntetéssel toroltnak meg.

Visszaesés esetén, ha az illetékes állatorvosok s községben az előljárásság a vágást a fentiek szigorú betartásának mellőzésével engedélyezték: állásuktól felfüggesztetnek, a kihágással terhelték pedig hat hónapig terjedő elzárással is büntetnek.

13-ik szakasz. Jelen rendelet ellen elkövetett kihágások megállapítása az ipar és keres-

Közelemlési minisztérium valamennyi felügyelője s a kereskedelmi ügyosztályok titkárai, állatkárai, az állategészségügyi felügyelők, állatorvosok, államrendőrségi közegek s a birtokkiszájtási vállalatok központi pénztári főellenőreinek hatáskörébe tartoznak.

E törvény végrehajtására vonatkozólag a földmivelésügyi minisztérium központi állattenyésztési és állategészségügyi igazgatósága 3885—1920. sz. alatt pótlólag a következőleg rendelkezett:

1. Hóni szarvasmarhák levágására vonatkozólag a fenti 2538—1920. számú törvény cikk pontjai irányadók.

2. Idegen (nyugati tarka) fajtájú szarvasmarhák vágására az alábbi korlátozások irányadók: a) Erdély, Bánát és Bukovina területén a tehének vágása 8 éves korig bezárólag tilos. b) 5 éves korig bezárólag tilva van borjúk, úszók, bikaborjúk és bikák vágása. c) Erdély, Bánát és Bukovina területén korán fejlődő és *kizárólag vágás céljára felhizlalt*, továbbá *mezőgazdasági munkára alkalmatlan* ökrök 5 éves kortól kezdve korlátozás nélkül levághatók.

A vágóhídi állatorvosok a c) pont esetében engedélyezett vágásokról esetről-esetre jegyzőkönyvet vesznek fel, melynek egyik példányát a központi állategészségügyi igazgatósághoz terjesztik fel.

Végül a 12801—1920. számú rendeletben hivatkozással arra, hogy Erdély, Bánát és Bukovina területén minden állatfajta gyorsabb fejlődésű, mint a romániai, ezek levágása már a 8 és 5 éves korban megengedhető, a bivalyok levágása csak 12 éven felül engedélyezhető.

Ezek az intézkedések a gazdákra és a közzelelmezés ügyére kiváló fontossággal bírnak. És pedig a következő okokból:

Erdélyben és a kapcsolt részeken a bivaly csak 12 éves koron felül kerülhet levágásra, míg az itt tenyésztett szarvasmarhák már 8, illetve 5 éves korukban korlátlanul levághatók.

Szopósborjúk, növendék állatok (5 éven aluliak) csak szükségvágás esetén kerülhetnek közfogyasztásra.

Juhok, kecskék, kosok, kecskebakok csak akkor vágathatók le, ha öregség következtében metsző fogaik már kihullottak.

Báránok és gidók csak a földmivelésügyi minisztérium állattenyésztési igazgatósága részéről esetről-esetre megállapított korlátozások keretén belül kerülhetnek közfogyasztásra.

Sertések 1 éves korukon felül teljesen kihizlaltva, vagy ha 1 évig meddően maradnak állhatók közfogyasztás céljára, kanok, ha alaki hibával bírnak, vagy ha öregségük folytán tenyésztésre alkalmatlanok.

Malacok, *süldők* levágása nem engedélyezhető.

A törvényben megállapított szigorú ellenőrzés és az ellenőrző közegek szabálytalan eljárására vonatkozó súlyos büntetések minden valószínűség szerint biztosítják e szokatlanul szigorú korlátozások érvényre jutását, annál is inkább, mert a kihágást elkövető mézárosok büntetése is olyan mérvű, amely jóval túlszárnyalja a kihágással elérhető hasznot.

Mindez helyes az állatállomány szaporítása szempontjából, de mit szóljon a tenyésztéssel foglalkozó gazda, aki azért fárad, hogy munkálkodásának elérhető eredményéhez a maga idejében és a viszonyok alakulása szerint

minél előbb hozzájuthasson, ha bivalyát 12 éven alul nem adhatja mézárosnak és szarvasmarháját 8, illetve 5 évnél előbb piacra nem viheti, ha juhát, kecskéjét csak kivételük után értékesítheti és sertését is csak 1 éves koron felül és csak teljesen kihizlaltva adhatja el és nem beszélve az állatok huzamosabb tartása, gondozása és a balesetek vagy betegségek miatt tennálló kockázatok viselésének aránytalan nagy terhéről, melyeket csak a jól berendezkedett és nagy forgó tőkével rendelkező gazda bírhat el.

Végül nagy kérdés az is, hogy a vágóállatok számának ilyen szigorú és ilyen nagymérvű apasztását, hogy fogja elbírní a közzelelmezés, hogyan és *milyen nagy áldozatok* mellett lehet majd a folytonosan fokozódó szűkületet csak részben is kielégíteni?!

J.

Egyleti élet.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmányi gyűlése.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet szeptember hó 13-án igazgató-választmányi gyűlést tartott.

Elnökölt: Br. Jósika Gábor e. elnök.

Előadott: Ij. dr. Szádeczky Lajos szakoszt. titkár.

Jelen voltak: Dr. gr. Bethlen György, gr. Bethlen Ödön, Dr. Fekete Nagy Béla, Br. Jósika János, Br. Jósika Samu, Macskássy Pál, Dr. Péter Béla, Gy. Rosenberger Sándor, Szász Ferenc, Szász István, dr. Szentkirályi Ákos és Vellits Zoltán.

Elnök az ülést megnyitván, jelentést tett az agrár-reform és egyéb tárgyú memorandumnak az elnökség által Bukarestben a kormány tagjainak történt átadásáról. (Ezt az Erdélyi Gazda 4-ik száma már részletesen ismertette.)

Ezután az E. G. E. agrár szakosztálya tett jelentést eddigi működéséről, melyet szakosztályi titkár részletes felvilágosításokkal bővített ki, kiterjeszkedve az eddig végzett szervezkedő munkálatok minden fázisára és arra, hogy mik volnának a jövőre vonatkozólag az irányelvek és teendők.

Az igazgató választmány őszinte sajnálattal tudomásul véve br. Kemény Józsefnek, a titkári teendőkkel megbízott segédtitkárnak, Kolozsvárról való kiutasítása miatti távozását és ezért állásáról való lemondását, az elnökségen kívül még négy tagból álló bizottságot megbízott, hogy a titkári állás betöltése iránti intézkedéseket megtegye, a f. évi okt. 3-ra összehívandó rendkívüli közgyűlést, majd a vidéki gazdasági egyletek kiküldötteivel október hó folyamán tartandó gazda értekezletet előkészítse és a tagsági díjak felemelése tárgyában javaslatot dolgozzon ki.

A jelentkezett új tagok felvétele, apróbb bejelentések tudomásul vétele, a szövetkezeti program ügyében tett előterjesztés után elnök az ülést bezárta.

Sz.: 737—1920.

Pályázati hirdetés.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet megüresedett titkári állására az igazgató-választmány folyó évi szeptember hó 13-án megtartott ülésében hozott határozata alapján pályázatot hirdetek.

A pályázati kérésekhez melléklendők a felsőbb gazdasági előképzettséget és eddigi működést igazoló okmányok. Az így felszerelt kérések az E. G. E. elnökségéhez, Kolozsvár Attila u. 10. címezve, legkésőbb folyó évi október hó 1-ig beadandók.

Az állást az E. G. E. folyó évi október hó 3-ára hirdetett közgyűlésen fogja betölteni, ugyanez fogja a fizetést megállapítani. Egyebekben az E. G. E. alapszabályainak, ügyrendjének, szolgálati és fegyelmi szabályzatainak rendelkezései mérvadók.

Kolozsvár 1920. szeptember hó 13-án.

Báró Jósika Gábor elnök.

Sz.: 738—1920.

Meghívók.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmánya folyó évi október hó 3-án d. e. 10 órakor székházában (Attila u. 10.) gyűlést tart, melyre az ig. vál. tagokat tisztelettel meghívja.

Tárgysorozat:

1. 1918. és 1919. évi zárszámadások.
2. Titkári állás ügye és javadalmazásának megállapítása.

3. Alapszabályok módosítása.

4. Titkári előterjesztések.

5. Esetleges indítványok.

Kolozsvárt, 1920. szeptember hó 13.

Br. Jósika Gábor s. k., elnök.

Sz.: 739—1920.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet folyó évi október hó 3-án d. e. 11 órakor székházában (Attila u. 10.) rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.

2. 1918. és 1919. évi zárszámadások.

3. Titkári állás ügye és javadalmazásának megállapítása.

4. Választások.

5. Alapszabályok módosítása.

6. Választmányi előterjesztések.

Kolozsvárt, 1920. szeptember hó 13.

Br. Jósika Gábor s. k., elnök.

Őszi teendők a gyümölcsösben.

Az év gabonatermése rosszul sikerült, a cséplés rosszul eresztett, az árvíz, a jégverés károkozásán kívül is gyenge a terméseredmény, sokhelyt szorult lett a szem. Ezzel szemben bő gyümölcsstermés húzza le az ágakat. A szilva helyenként igen bő termése bár a szállítás nehézségei miatt kellőleg értékesíthető nem volt és az igen szép almatermésre sem vár sokkal jobb jövő, mégis ne panaszkodjunk azon, hogy a jó Isten valamiben termést adott, hanem gondoskodjunk a jövőről, melyben remélhetőleg jobbakk lesznek a szállítási, közlekedési viszonyok úgy, hogy a gyümölcsstermést jó áron könnyen értékesíthetjük.

Gyümölcsösben az őszi teendők egyike a kivénült, kiszáradt fák *hivágása* és pótlásukról való gondoskodás, *A faültetésre* jobb idő az ősz, szeptember végétől a fagy beálltaig, mint a tavasz mert így a nedvkeringés korai megindulása a fát már elhelyezkedve, megtelepedtetten kapja.

Fontos teendő a fák *tányérozása és trdgázása*. A tányérozás a szokottabb forma, de helyesebb a korona teljes szélességében való körüljárása a talajnak, mert így nem csak a törzs

körül, hanem az összes gyökerek részesülnek a föld megforgatásának áldásaiban.

Az immár évek óta néma vadászfegyverek a nyulak szaporodását nem gátolván, helyenként a nyulak rágásai a fiatal fáknak érzékeny károkat okoznak. Ez ellen a *fák bekötésével* védekezhetünk. A körülkötésre a nád vagy a szalma a legalkalmasabb.

Őszi teendő, bár tavaszra is maradhat, a fák koronáinak *ritkítása* és száraz ágaktól való *tisztítása*. De ezt is jobb ősszel végezni gyümölcszedés után, a mikor még a lomb fenn van a fán s a tájékozódás könnyű, a szárazág rögtön felismerhető.

Az őszi teendőknek legfontosabbika azonban a *hernyó enyves övekkel* való védekezés a *téli kis araszoló pilléknek* (*Operophtera* (*Cheimatebia*) *brumata* L.) rügyekhez való jutása ellen. A téli kis araszoló pille hirhedt zöld hernyói az utóbbi években oly nagyszámban mutatkoztak helyenként, hogy május végén igen sok helyen virág és lombfosztottan meredtek a fák az ég felé. Ugyanis a téli kis araszoló zöld hernyói korá tavasszal a rügyekbe furazkodnak, azok belsejét falják fel, majd a lombot, virágot, később a termést rágják meg, vagy kezdik ki.

A védekezés ez ellen a károkozás ellen biztos és könnyű, mert csak azt kell meggátolni, hogy a pillek ősszel a rajzás idején, mely október végén kezdődik és december közepéig tart, midőn a földből a fatörzsön az ágak felé törekednek petéiket a rügyek körül lerakni, elpusztuljanak.

A védekezés olyformán történik, hogy vastagabb papirosból mellmagasságban öveket kötünk fel a fák törzsére szorosan úgy, hogy alatta a pille el ne férhessen. A fára szorosan rákötött övre ragadós, sajnos házilag nem előállítható, hernyóenyvet kenünk el legalább 9 cm. szélességben. A törzsön felfelé törekedő pillék azon megfogódnak és az enyvbe rakják le petéiket. Az övek azután legkésőbb februárig a fákról leszedendők és elégetendők, mert a petékből a kis hernyók igen korán kikelnek.

E célra kétféle enyv volt forgalomban a *kátrányos* és a *gyantás*. Előbbi nem célszerű, mert hamar beszárad, a rajzási időben többször meg kell újítani és ragasztó képessége sem tökéletes. Jobb, bár drágább volt a gyantás, mert ez a pilléket nem ereszti át. Legfeljebb annyi a gond vele, hogy nagy rajzás esetén a főrajzáskor, nov. közepén, a megfogott pilléket le kell tolni a hernyóenyv alá, nehogy egyesek a sűrűn fekvő pillehullákon át mégis átvergődjenek.

Átlag 50 fára elég egy kg. hernyóenyv. A budapesti m. kir. rovarföld állomás a Pozsonyligetfaluban gyártott *sotor*-enyvet és az amerikai *tree tanglefoot* nevű gyantás enyvet igen jónak tapasztalta. Ilyen gyantás hernyóenyvet készít Kolozsvárt a „Terra” kémiai laboratórium, melyet kipróbálni még nem volt alkalmunk, azonban azonosnak látszik a két említett készítménnyel.

A gyümölcsstermelés nem kis gonddal jár, bár a gyümölcsoltvajok szerint azt az Isten ingyen adja, a gyümölcsnek nem kell sem szántani, sem kapálni, mégis terem, hogyan is lehet azért pénzt követelni. A gondozás, a munka a gyümölcsösben bőven kifizeti magát, állandó, bő áldásra csak akkor számíthatunk, ha mi is megtettük a magunkét.

k. c.

Apróbb közlemények.

Az Erdélyi Gazda olvasóhoz. Az Erdélyi Gazda újból napvilágra jöve, ennek első száma it gyekeztünk minden gazda kezébe eljuttatni, hogy életrekelésünkről, mozgalmunkról, terveinkről tájékozást nyujtsunk. Bármennyire is óhajtánk azt, hogy a gazdákat, az érdeklődőket továbbra is megismertessük az aktuális kérdésekkel, a legújabb rendeletekkel és a szükséges tudnivalókkal, tájékoztató szakdolgozokkal, mégis ezt csak az esetben tehetjük, ha az E. G. E. Agrár szakosztályának díjait (a mezőgazdasági terület minden holdja után 50 banit) befizetik, vagy az Erdélyi Gazdára előfizetnek (erre az évre 25 lei). Kérjük tehát a gazdákat, hogy a szakosztályi díjat, vagy az előfizetési díjat haladéktalanul küldjék be s ez által a szervezkedésünket támogassák, a lap fennállását, további kibővülését, gyarapodását előmozdítsák és lehetővé tegyék, hogy az Erdélyi Gazdát továbbra is küldhessük.

Az őszi vetés ideje előtt. Erdély mezőgazdaságában az állattenyésztés viszi a főszerepet, melyre utalva vannak az erdélyi gazdák a sok természetes legelő és kaszáló révén is. Az állattenyésztés fokozódó jövedelmezősége azonban a takarmánnyal szemben olyan arányra szaporította az állat létszámot, hogy ahhoz sem a természetes legelők, sem a természetes kaszálók nem nyújtanak elég anyagot. Ennélfogva az állattenyésztés érdeke készíti a gazdát arra, hogy az eke alá fogott szántóföldjéből is vonjon el valamelyest a hiányzó takarmány előállítására. Erre az *őszi borsó* vagy *bükköny szentjános rozsszal* keverve ajánlható, mert a legkésőbbi és a legkorábbi zöldtakarmányt adják, még azzal a nem kicsinyelhető jó tulajdonsággal is bírnak, hogy termelésükkel nem kell a gabonaművek elől elvenni a földet, mivel ugyanezt a helyet még tengeri, tavaszi árpa, burgonya, köles vagy hajdina termesztésére igen jól felhasználható. A keverékből nyert zöldtakarmány ugyanis május elejéig lekerül a termő földről; mely idő az előbb említett növények vetésére egyik, másiknak (köles, hajdina) még korai vetésére is igen alkalmas.

A vetésre a borsót vagy bükkönnyt egyenlő arányban keverjük a rozsszal s az így nyert keverékből kétholdanként egy métermázsát vegyünk. A kevert takarmánynak kiváló becse tavasszon domborodik ki, mikor még a gondosan betakarított szérűskertben is megfogyatkozni szokott a takarmány.

Termeljünk Székács-féle buza-vetőmagot. Gazdaközönségünk a Székács-féle buza-vetőmagot nagyon megkedvelte, ez iránt az elmúlt vetés idő alatt nagy érdeklődés mutatkozott. Sajnos a Székács-féle vetőmagban és általában jó vetőmagban nagy a hiány. Szükséges volna, hogy nagybirtokosaink közül többen akadnának olyanok, kik már az ősszel gazdasági programjukba vennék a Székács-féle búzavetőmag termelését, hogy jövő ősszel nagyobb mennyiség álljon a gazdaközönség rendelkezésére. A vetőmag átvétele és szétosztása a „Hangya” szövetkezet útján volna könnyen lebonyolítható. Kérjük azokat a gazdákat, kik a Székács-féle vetőmag termelését programjukba vették, hogy erről értesítsék az E. G. E. titkári hivatalát.

A lapfelfelügyelő bizottság ellenőzése mellett
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

DR. SZÁDECZKY LAJOS

A lap az Erdélyi Gazdasági Egylet tulajdona.

Földbirtokosoknak nélkülözhetetlen!

Erdély, Bánát és a többi csatolt magyar területekre vonatkozó

AGRÁR - REFORM rendeletörvényeket

Dr. gr. Bethlen Pál összeállításában magyar nyelven kiadta az Erdélyi Gazdasági Egylet Agrár-
szakosztálya.

Kapható minden könyvkereskedésben és az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatalában.

A füzet ára 6 leu.

Minden magyar embernek olvasnia kell

„ERDÉLYI SZEMLE”-t

Erdély legrégebb szépirodalmi hetilapját.

Főmunkatársai: Dr. Márki S., Dr. Makkai S., Bethlenfalvy Pál, Reményik S.

Előfizetési ára 1 évre 125 leu, 1/2 évre 63 leu.

„Erdélyi Merkur”

pénzügyi, ipari és kereskedelmi szaklap.

Előfizetési ára 1 évre 100 leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Str. J. Maniu 3. (Szentegyház-u.)

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank r. t.

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

Befizetett alaptőkéje: 5,000,000 leu.

Egyéb alapjai: 440,000 leu.

Előad betéteket könyvekre, pénztárjegyekre, és folyószámlára legelőnyösebb kamatozás mellett.

Leszámlát váltókat, folyósit törlesztéses kölcsönöket, vesz és elad értékpapírokat, előleget nyújt értékpapírokra. Díjmentesen bevált szelvényeket és mindennemű bank és takarékpénztári ügyeket lebonyolít.

Áruraktárai: (Pályaudvar mellett) Baross-tér 3, Fiók: Gy. fehérvár

Jobb ispánt, vagy szerényebb igényű gazdatisztet keres december 1. belépésre báró Bánffy László marosgezsei gazdasága. Cim: Báró Bánffy László Marosgezse. U. p. Marosludas.

FÖLHIVÁS!

Elvállaljuk gazdák részére *gyapju, len és kenderfonalak bérszövését*. Veszünk len- és kenderfonalat. Vastagabb fajta gyapjuszöveteket gazdáknak eladunk. SZÖVŐGYÁR P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 20

Elsőrendű **hernyóenyvet** készít a „TERRA” KÉMIAI LABORATORIUM (Kolozsvár, Bartha Miklós-utca 13.) Kilonként 35 Leu-ért a helyi kereskedőknél kapható.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

Vezérképviselőségek: Aradon, Kolozsváron és Brassóban. Elfogad tűz, jég élet, betörés, baleset, temetési segély, kiházasítást stb. biztosításokat. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviselőségek. Kolozsvár Deák F.-u. 35. I. em.

Elsőrangú szakképzettséggel, nagy gyakorlattal bíró **szőlőgazdasági intéző,** aki az okszerű mezőgazdaságot, gyümölcs és konyhakertészetet is ért, méltányos feltételek mellett állást vállal. Biztos és nagy jövedelmet hajtó újfajta amerikai szőlőalanyvessző nagyban szaporítására társat keres. Cim a kiadóhivatalban.